

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti nostri, si de a dreptulu la Redactiune Stationgasse Nr. 1, unde sunt a se adresai corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sau expeditura; câte vor fi nefrancaute, au se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anunile si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetiriile se facu cu pretul adiauta. Pretulu timbrului câte 20 cr.; pentru una data se antocipa.

de două ori in septemana: Joi-a si sâmbet'a; era candu va pretinde importantia materieloru, va esi de trei sau de patru ori in septemana.

Pretulu de prenumeratiune, pentru Austria:
 anu intregu 8 fl. v. a.
 jumetate de anu 4 fl. v. a.
 ptrariu 2 fl. v. a.
 pentru Romania si strainatate:
 anu intregu 12 fl. v. a.
 jumetate de anu 6 fl. v. a.

Invitare de prenumeratiune

ALBINA

anulu 1874, alu IX-lea, in care intramu,

pretiurile si in conditiunile de pana aci, adeca:

Pentru partile austro-unguresci:
 anu intregu 8 fl. v. a.
 jumetate de anu cu 4 " " "
 ptrariu de anu cu 2 " " "

Pentru Romania si strainatate:
 anu intregu 12 fl. v. a.
 jumetate de anu 6 " " "

Sciti, domniloru si fratiloru romani, — ce este diaristic'a, si a nume ca va se dica unu diariu nationalu opozitionalu in timpuri grele, de apesare si matematica a poporului, si de persecutare nationalitatei sale?

Diaristic'a adeverala, sincera, puru este vocea publica a poporului; er diaristic'a nationale opozitionala este, ca — in timpuri de apesare nationale, inmadusire sau falsificare a vocei publice a unui poporu, da spresiune publica si interne a aceluia.

Se bagamu sem'a bine, ca — ce va dica acest'a.

Diaristic'a nationale este oglinda a sentimenteloru si sentimenteloru, refugiu de inaintea tiranilor politici — in ascunsulu mei poporului.

De aci urmédia ca: in vietia publica, in lumea mare, unu poporu apesatu maltratatu de tirani, traiesce mai nu prin diaristic'a sa nationale opozitionala. Fora atare diaristica — unu posesivitu altui-a — nu se mai pote testa si afirma, nu se mai pote dice de viu, — decatu dora prin isbucire-revolutiunarie, prin protestari cu si focu!

De aci va trebui se pricepemu, ca asistandu vietia intr'unu corpu nationale, intr'unu poporu, sistemateca innadusitu, acea vietia, deca ea destulu de puternica, de a nu apune, se resiste, adeca de a se opune fortiraniei, jugului, — trebue ne-ape-se esa la lumina, se se manifeste firme in faci'a lumii si se-si reclame surile nationale; acest'a — in modu sicu, prin redicarea vocei sale — arminte in diaristic'a sa nationale, analminte — in adunari si la ale — er stragordenarminte in modu rebe-prin apucarea de ori-ce feliu de si aporarea dreptului sugramatu de alungandu-i pre acestia de la poporu, nu macear nimicindu-i de totu.

Ambele moduri sunt legitime, adeca spataite prin necesitatea naturale.

— cultura si civilizatiunea mereu a eschide pe celu din urma. De rovine tolerarea pressei nationale-nionale — mai pretotindeni, pona Austro-Ungaria nostra, unde — pre se sciu, domni nemti si cu domni — in modu tradatoriu de concetati, conspirara la 1867 pentru innadusi-sistemateca a celoralte popora si onalitati.

Pona intru atat'a este de adeverala insemnetatea a pressei nationale, nu noi cutesamu a afirma, ca — acum 90 de ani, Romanii din Transilvania aveau diaristica nationale opozitionala, rescola lui Horia — nu isbucire totusi — emanciparea nationale mai securu si mai curendu.

Vremu se dicemu ca: sustinerea si anulu diaristice nationale, acolo unde vietia intr'unu corpu nationalu, apesare impedita in desvoltarea sa naturala, — este o mare, o absoluta necesitate pentru poporu, catu si pentru

statu. Reu, cine acest'a nu pricepe; dar — despotii si tiranii poporeloru o pricepu pre bine.

De aci este ca, domni de la putere, despotii si tiranii nationali, cu cea mai incordata atentiune petrecu press'a nationale, si — dupa cum ei o vedu aventandu-se si latindu-se intre poporu, asi'a ei totu mai multu si-sentu paralisata politic'a loru de asuprire, si cu atatu mai multu ei sunt siliti a-si rumega mai bine si a-si moderat forte — mesurile loru asupritorie — facia de acelu poporu.

De aci on. Publicu alu nostru va pricepe, pentru ce — buna ora domni stepanitori ai nostri, multu mai multu respectu si mai mari consideratiuni au — de „Zastava“ serbesca, cu 1600 de pranageranti, si de poporulu serbescu, macear ca abia numera 5 — 600,000 de suflete, de cate de tote ale nostre foi nationale, cu cate 300 — 1000 de pranageranti, si de alu nostru poporu, macear ca elu numera aproape 3,000,000 de suflete si imporeredia peste 2000 de mile patrie, parte mare cele mai strategice puncturi ale monarchiei.

Candu ne adresamu onoratulu publicu nationalu, invitandu-lu la prenumeratiuni catu mai numeroase: asi'a credemu, ca este tocmai momentulu celu adeverala, pentru de a-i atrage atentiunea asupra importantiei si insemnetatii celei mari a diaristice nationale opozitionala. Noi — repetimu, ca — deca am fi avutu vr'o indoiela, apoi de cinci-sesse ani incoci pe deplinu ne-am convinsu despre existenti'a de vietia si putere nationale in corpu nostru nationalu, in poporulu romanu. Acesta vietia si putere — in tote modurile se manifesta destulu de bine, ba prin vocile ce se redica din — poporu — peste asteptare bine: numai in spriginirea materiale a causei prin prenumeratiuni si subventiuni corespunditoare interesului si necesitatii — cu multu, forte multu mai pucinu, de catu ce ar pote.

Ei bine: Vietia, sentiulu de vietia nationale la Romani, se nu fie ajunsu inca la gradulu de caldura si putere, unde incepu sacrificiele, unde tota suflarea romana, ce are consciinta de sine, se sente imprinsa d'o sacra detorintia si cu devotamentu alerga, a-si da tributulu seu — supremulu seu interesu, interesulu de a se manifesta si afirma cu demnitate si efectu?!

Ceremu raspunsu, si asteptamu, ca elu ni se va da — si noa si celoralte foi nationale — opozitionali — prin unu numeru de prenumeratiuni — multu mai mare, de catu pana aci.

Rogamu a grabi, pentru ca prin intardiare se uu suferi impedecare nici expeditiunea, nici onoratulu publicu.

Redactiunea Albinei.

Nota bene! Cu placere anuntiamu, ca portretulu — marelui nostru erou-martiru **Avramu Iancu** este gat'a si — forte bine nimeritu; tocma primiramu primulu esemplariu de proba, din Viena, si speramu catu de curendu a fi in stare d'a tramite fie-carui d. pranagerante cate unu esemplariu gratis, precum ne-am ingagiatu; er pentru onorabilulu publicu ne-prenumeratu la „Albina“, vom da in vendiare, cate esemplarie se vor recere, cu nnu pretiu bagatelu de 20 cr. —

Er ni disparu dintre cei vii una persoana — din cele mai bine si mai generalu conoscutu, odeniora de forte mare si salutaria influentia in monarchia intraga:

Ioane Dobranu,

Aginta de curte in retragere,

joi in 13/25 dec. noptea la 11^{1/2} ore, dupa o scurta suferintia de unu ptrariu de bra, si-dede sufletulu nobilu, creatoriului seu, la mos'a sa Ribnik in Croatia, in etate de 62 de ani, lasandu dupa sine in adunca intristare — pre multu amata sa socia Catarina, nascuta de Agora, si pre o sora mai betrana a sa, de acestasi nume, la Lipova, loculu nascerei sale, in Banatu.

Pomp'a de santire a remasiteloru sale parentesci s'a indeplinitu la Ribnik in diu'a de 16/28 dec. prin protopopulu gr. or. de Carlstadt, asistandu multime mare de proprietari si de poporu din totu jurulu; dupa aceea acelesi remasitie fusera transportate la Temesiora, si aci in diu'a de 20 dec. 1873, 1. ian. 1874 ca mare pompa depuse pentru odichna eterna in mormentulu familiaru.

Reposatulu a fost renumitu de bunetatea animei sale, si tocmai prin acesta in tota vietia sa, dar mai vertosu pre timpulu persecutiuniloru politice, in primii ani dupa innadusirea rescolei de la 1848/9 in Ungaria, forte multoru nepastuiti spre mantuire si mangaiere. Elu totu pre acelu timp, ca barbatu de incredere alu natiunei romane, din Banatu, figura in deputatiunea generale nationale a nostra din Viena, staruindu pentru egalitatea politica nationale a Romaniloru.

Numerate sunt facerile de bine, de cari a impartasitu elu multime de Romani, mai vertosu juni pentru studia.

Noa, familiei si foii nostre, densulu pururia ni-a fost amicu sinceru, pre carele intre tote imprejurarile am potutu conta cu certitudine.

Fie-i tierin'a uslora si memori'a binecuvantata!

Ingrigiri peste ingrigiri!

Abia atinseramu despre faim'a, cumca Archiepiscopulu si Metropolitulu Ivacicovicu din Sibiu s'ar fi ingagiatu, a indeplini consacrarea parintelui archimandritu Bendella din Cernauti, candu eta din patru diferite parti, primiramu in acesta privintia descoperiri si informatiuni, afirmative si deslucitorie.

Va se dica — n'a fost faim'a fora realitate. — Ne fiindu noi in stare, a publicat tote cate primiramu — cu de amenuntulu, vom insira aci din ele pasagiele calificate de a se intregi si d'a areta istoria lucrului — asi'a cum o judeca si cuprindu barbati seriosi si eruditi ai nostri.

Din Viena ni se spune, ca parintele Bendella, din indemnulu si cu consentiulu ministeriului austriacu, s'a adresatu parintelui metropolitu Ivacicovicu, rogandu-lu se binevoiesca a veni cu assistenti'a necesaria — la Cernauti, pentru consacrarea sa de episcopu.

Din Sibiu ni se scrie, ca parintele metropolitu s'a scusatu cu slabitunea betranetieloru si a sanetatii, care i-ar face pre a nevoia o calatoria la Cernauti in timpu de ierna, ci a poftitu pre parintele archimandritu la Sibiu — pentru con-

sacrare. Totu de o data parintele metropolitu Ivacicovicu a adresatu invitatiune catra parintele episcopu alu Caransebe siulu, ca se vina spre a da assistenti'a canonica la consacrare.

„Parintele eppu Popasu in sa, — citamu verbalmente corespundintia, — cu provocare la canonulu apostolescu alu 34-lea, precum si la canonulu sinodului localu din Antiochia alu 9-lea, aplicandu afacerea de un'a ce trece peste competenti'a Metropolitului, pretinse ca ea se se relege la Sinodulu episcopescu. — „Apoi sciutu este, — asi'a continua acestu d. corespundinte, — ca canonulu 35 apostolescu, si de asemenea canonulu 22 alu mai susu numitulu sinodu localu, opresce aspru, ca episcopii seu metropolitii se faca chirotoniri in eparohii, seu metropolii straine, afara numai de casurile „per delegationem,“ unde in sa presentarea are se se faca prin competentele episcopu, metropolitu, seu — in lips'a acestor'a — prin corpu ce dupa canone ii inlocuise. Ei, dar cunoscutu este, ca guvernulu austriacu in provinci'a Bucovinsi, si-bate jocu de canonele nostre si de pracs'a millenaria a bisericiei nostre, ba chiar si de legea fundamentale a statului, carea garantedia libertatea si autonomi'a bisericeloru crestine, si — nerecunoscandu vr' unu dreptu crestiniiloru nostri, nice clerului, nice consistoriului, dispune in modu absolutu si barbaru despre afacerile ortodossiei, astfelu in catu lipsesce totalminte ori-ce organu canonicu, calificatu d'a face presentarea.“

Si mai lgeru intra in critic'a ceatiunei alu treilea d. corespundinte alu nostru din Banatu. Elu, asemenea incredintandu-ne, ca din surginte securu scie despre invoirea Metropolitului Ivacicovicu d'a face consacrarea — in Sibiu, seu macear in Cernauti, pre cum ar cere necesitatea, desfasurata tristele consecintie ce ar pote se aiba pentru intraga biseric'a ortodossa acestu casu — anticanicu, si specialminte amar'a lovitura ce s'ar da dreptulu fratiloru nostri din Bucovina!

„Nice candu gresiela mai mare nu s'ar pote face, carea — pre de o parte ni-ar blama bas'a canonica, pre de alta ne-ar degradat metropolia la roll'a de unelta politica, pentru santiunarea de scopuri politice, contrarie de morte bisericiei si natiunei nostre.“

„Unu sinodu seu metropolitu romanu, care ar ave temeritatea d'a se supune fora precautiuni, si d'a implini astfelu de servitu de caldu facia de fratii d'o lege si d'unu sange din Bucovina, ar merit'a a fi datu ostracismulu publicu si ucisu cu petri — naintea altarului Domnului!“

„Feresca-se Episcopatulu nostru; caci — astadi prin astfelu de gresiela ar patimi Bucovina, mane — pentru aceeasi intentiune politica infernala — Transilvania si Ungaria.“

Credemu a fi destulu, de nu chiar pre multu, catu citaramu din aceste critice. Ele sunt, marturisimu, totu atate semne de temere de reu; in sa nu medicine contra si mai reului. —

A patra corespundintia din Bucovina, se ocupa cu essaminarea — si mai reului posibilu. De acest'a in sa ni rezervamu a vorbi alta data, caci ea merita desclinita atentiune. — Cea-ce noi, cu profunda parere de reu avemu a adauge ca de incheiere — e, ca: dupa cum nu mai suferi indoiela, Escelintia sa, parintele archiepiscopu si metropolitu, uitandu deplinu, cumca este — nu absolutu, ci constitutiunaru, a facutu ce a facutu, si s'a ingagiatu la ce s'a inga-

giatu, unilateralmente, fora de a consulta sinodului episcopescu — încât pentru consideratiunile cononice, si consistoriului metropolitanu — în cătu pentru consideratiunile politice-nationale, adeca ale autonomiei noastre în statulu ungurescu, facia de guvernulu din Viena.

Nefericita retacire acést'a, si — nici nu cea d'antaiu de candu ómenii, diși, columnele marelui Siaguna, prin maiestria iesuitica fina si secreta, au invinsu asup'ra partitei nationale, emancipandu pre parintele Ivacicovicu din braciile ce l'au redicatu la tronul, si facendu-i-se ei, acei „ómeni ai marelui Siagun'a" — consiliari conducători intru tóte!

Vai, dar inca candu ni mai aducemu a minte de sirulu de blamagie ce ni se rapórtá de la Aradu, despre conflicte cu legea, cu bun'a-cuviintia si chiar cu — autoritátile militari!! —

Noi — am concesu si concedemu că, „est modus in rebus," este modu si posibilitate de a se acomodá necesitatiloru timpului, cu observarea unoru forme si reserve, indegetate de mintea practica; si asiá-dara — scim, că este potintia si d'a se consacrá de episcopu parintele Bendella; noi si dorim acést'a, pe langa formele si cautelele necesari; căci — precum apretiuirámú posibilele consecutii, rele si periculóse, asiá nu neconóscem nici — *posibile si chiar probabile urmări avantajoase si favorabile causei noastre, din acestu actu alu consacrárei prin Metropolitulu nostru.* —

Budapesta, in 3 ian. n. 1873.

Am amintitu în nrulu precedentu, despre tonulu, în carele diaristic'a domniloru de la putere — incheiá anul vechiu 1873. Spuseram, cum tóte l'au caracterisatu de unu anu — fórte nefericitu, plinu de confusiiuni, calamitáti, desastre si crise; unu anu, între carele retacirile trecutulu — tóte bine, d'o data au ajunsu la flóre!

Sé amintim acuma despre tonulu, cu carele domni stepani intra în anul nou, cum ei tindu a aduce în armonia trecutulu gresitu cu sperantiele unui viitoriu mai bunu.

Credemu, că mei expresiv si caracteristicu pentru anim'a si cugetulu magiarismului de la putere nu póte fi, decâtu ión'a, logic'a si moral'a ce ni-o presenta „P. Napló" în fruntea nrului seu de anul nou. Ea este în pucine cuvinte — chiar asiá:

„Unu bonvivant, sburdalnicu de fire, erediendu o frumoasa avere, se arunca în braciulu celoru mai nesocotite cheltuieli, placeri si excese; în căti-va pucini ani astfelu vedindu-si desiertate tóte medilócele, si sentiendu-se ajunsu în nepotint'a d'a-si mai continuá sburdalnic'a si risip'a, eschiama cu mandria próta: „hei, ce mai viétia am traitu; n'am avutu parochia sub sóre! — Ce e dreptu, medilócele mi-e sláva; insa — numai pucina raddare si reculegere, cevasi norocu si pucine sacrificia, si — curesc de securu ér mi voiú poté continuá placerile si sburdarile cele — fora asemenare în lume!"

Este intr'adeveru de compatimitu usiurint'a pe de o parte, si cinismulu de alt'a — a acestoru domni; chiar la gur'a prepastei nu vor se-si recunósca retacirea, ma inca sinamagindu-se, 'si-landa si redica pan' la ceriu, activitatea si rezultatele ei nefericite!

„P. N." scrie vorbalminte:

„Siete ani lungi si plini de evenimentte interne si externe — decursera de atunci, de candu constitutiunea tiei s'a depusu în manele natiunei!"

„Si sub decursulu acestoru siete ani, constitutiunea a statu neviolata, si-a eluptatu respectu si a prinsu afunde radece în tóte directiunile. Poterile natiunei s'au potutu manifestá liberu; florile libertátii individuale si politice s'au desvoltatu cu imbolsiugare; industri'a si comerciulu au luat unu avantu gigantecu si la noi ne mai veditu, si strainatatea s'a apropiatu de noi cu incredere si cu milliónele sale! Acésta era, carei noi fuseram martorii si faptorii, si totu de o data lucratorii si folositorii ei, ni aréta implinirea atátoru sperantie, intruparea atátoru adevururi, în cătu în desiertu i-am cautá parochia în istori'a mai nóua a nóstra."

„Dar — urmara dile serióse. Insa — n'avemu cauza de a desperá. Am cutesutu multu, dóra mai multu de cătu la cătu ni corespundu poterile; . . . dar natiunea,

intru a carei gloria si bunastare luptam, cu linisce privosce la lupt'a nóstra, căci scia, cumca dilele rele o data vor se aiba capetu, misiunea insa a ei, mare si nobile, nu va avé finitu nice candu!"

Ati mai veditu — sinamagire, nebunia, halucinare — ca acést'a?! —

Budapesta in 2 ian. dec. 1874.

Ce aparitiune caracteristica! Luni-a si marti-a trecuta, în cerculu Duna-patai, din comitatulu Pestei, cercu mai curatu magiaru, se intemplá alegere de deputatu pentru Dieta, în locul reposatulu Vidacu, si — sciti cu ce rezultatu? Alesu esi Szederkényi, din stang'a opositionala estrema, cu 1285 de voturi; candidatulu opositionei centrale moderate, dlu Földváry capetá 939 voturi, ér partit'a guvernului magiaru, adeca a domniloru de la putere, în intregu acelu cercu magiaru nu gasi nici 10 alegători ca se puna unu candidatulu din partea guvernului!

Si precandu astfelu poporulu magiaru nu mai dá nici picu de incredere domniloru sei, ruinatori de tíera, pre atunci alegătorii nostri din pártile Panciovei — se dice că seriosu si-ar fi datu cuventulu pentru candidatulu stepanirii magiare, pentru dlu Stoiacovicu! — Ce póte se însemnie acést'a?

Noi credemu că din dóne — un'a: séu nepriseperea poporului si amagirea sa prin conducători, éra în cătu pentru conducători, séu coruptiunea lor prin domni, séu scopulu lor de a sustiené pre acestu guvern ruinatoriu de tíera, din resburare pentru magiarismu!

Un'a — atátu de trista, ca si cealalta. Dar — si un'a si alt'a — destula dovéda că: la ce trista dóga a devenitu moralitatea si patriotismulu nostru sub influint'a pecatósei stepanirii magiare de astadi! —

Bala-de-Crisu, (cott. Zarandu) dec. 28/16, 1873.

Candu Domnedieu vré se bata pe cineva, si id mintea."

Vediendu directiunea si activitatea guvernului magiaru intru tóte afacerile sale, de candu s'a datu tíera préda pe man'a sa aristocratica, de sine trebue se vina omului a minte proverbialu:

„Domnedieu, candu vré se bata pe cineva, nu-lu bate cu bót'a, ci — i id mintea!"

În tempu de siete ani, acestu guverniu magiaru, a urmatu o politica memorala, risipitória, asupritória de poporu peste totu si a poporeloru nemagiare, adeca a maioritátii tiei — desclinitu; o politica resburatória. Si tóte aceste retaciri si ticalosii, guvernulu nostru le-a comisú din uniculu motivu, pentru d'a magiaris á popórale cu fort'a; urmáindu acestu scopu pecatosu, sub masc'a de reforme, spre imbunatátirea justitiei, administratiunei, scóleloru si instructiunei, si — mai scia Ddieu ce alte títule false; astfelu cu sange rece despoindu si seracindu tíera — si discreditand'o cu totul! Din mass'a poporulu a facutu o massa de cersitori, moralitatea a esilat'o din viétia publica, si a introdusu demoralisarea si coruptiunea generala; cu unu cuventu: a ruinatu tíera si moralmente, si materialmente, ér' poporulu l'a adusu la gradulu superlativu de desperare.

Si apoi — abiá la siete ani — elu si turm'a sa de mameluci flamendi, a ajunsu a se convinge, cumca tíera inadeveru e ruinata, si demoralisata! Intraceea insa — pe popórele nemagiare, si pe conducătorii cei adevérati ai acestora, în modu infernalu i-a calumniatu, persecutatu si maltratatu; între popórele conlocutória a creatu si nutritu ura si discordia: si cu tóte acestea, scopulu fantasmagoricu de predilectiune alu séu, adeca magiarisarea, de feliu nu si-l'a ajunsu; — din contra în tóte pártile a sternitu ura si a implutu animele de ne'credere si neagu!

Nepotandu-si ajunge scopulu doritu pre acea cale în rostempu de siete ani, acuma a inceputu altfelu, a lapedatu masc'a vechia si a luat alt'a nóua, mai poleita; si totu sub titlu de reforma în administratiune si justitia, sub masc'a economiei, de nou se încerca prin asuprirea si persecutarea popóreloru nemagiare, prin derimarea si nemicirea comitatelor, districtelor si tribunaleloru în care popórele nemagiare sunt în maioritate absoluta, vrendu a le amalgamisá într'unu modu ne naturale prin sfasiarea si împártirea loru în tóte laturile, voindu a face în tóte comitatele si districtele cu fortia maioritate magiara maiestrita, ér poporeloru ne magiare a le

pune o noua sarcina în spinare si a le maltratá si insultá si în acestu modu de nou, de o parte ascurandu tóte oficiile si servitiele — magiariloru, ér pe popórele nemagiare fortiandu-le, ca se se magiariseze! —

Cetindu proiectulu de lege alu guvernulu în privint'a nóuei arondári a comitatelor, districtelor si cu planulu de reducere alu tribunaleloru, ori care omu cu mintea nepreocupata în data se póte convinge despre acésta afirmatiune a nóstra, mai alesu deca si-va luá si map'a a mana; căci atunci fara indoiéla se va convinge, cumca conformu proiectulu de lege susu atinsu, tóte comitatele si districtele precum si tribunalele cu maioritate absoluta nemagiare, se disolvu si nimicescu, împartindu-se în tóte laturile spre maltratarea si insultarea poporulu — astfelu, în cătu unele comune nemagiare sunt în departare de 3—4 dile dela capital'a noului comitatu si scaunulu tribunalulu.

Si apoi ce se mai dicemu la aceea, că totu atunci candu tíera intréga, si insusi guvernulu bucina în tóte pártile economía, si reducere a legionelor de anglopiati, în fói'a oficiala pe tóta díu'a cetimú o glósa nenumarabile de denumiri în tóte ramurile, dar mai vertosu la justitia! — si ce se mai dicemu, candu totu atunci, candu guvernulu singuru striga în gur'a mare — economía si reducere de anglopiati, la unu tribunalu regiu, venindu în vacantia unu postu de adiunctu la cartea funduaria si presiedintele acelu tribunalu reportandu respicatu că la cartea funduaria acolo — nu numai nu este lipsa de a implé acestu postu, ci este chiar necesariu, de a se sterge acelu postu pentru totudeun'a, fiindu si asiá personalu abundante acolo; — ministrulu inse, în contra acestui reportu, denumi unu individuu, care precum singuri oficialii acestui tribunalu spunu, neci scrie nu scie bine; ceva mai tardiu apoi totu la acestu tribunalu regiu, unde s'a reportatu de presiedinte, că sunt pré multi anglopiati, si a cerutu reducere a celor'a, ministrulu ér denumesce unu notariu, unde dejá erau doi. Acésta s'a intemplatu la unu tribunalu într'unu comitatu puru romanu; dar pentru aceea de sine se intielege că neci adiunctulu, neci notariulu nu e romanu.

Ei, dar nici acést'a nu e destulu. Dlu min, de justitia, asiá dicendu chiar acuma candu a asternutu proiectulu de lege pentru reducere, fara a fi cerutu cineva, séu fora a fi intrebatu pe tribunalu, pre presiedinte, ori pe fiscalulu, proprio motu, spre mare mirare a tuturoru, denumesce doi panduri la tribunalu; — caci precumu se scie în tíera nostra fericita, constitutiunala, pana si servitorii si pandurii se denumescu de susu, prin guvern.

Tóte aceste combinandu-le si medítandu asupra-le, vrendu ne nevrendu ti se revóca în memoria proverbialu romanu: Candu Domnedieu vré se bata pe cineva, i id mintea!

Ilie.

Clusiu, 27 dec. n. 1873.

(Decursulu ultimei congregatiuni comitatense de aer.) Este lucru nemangaiosus a avé sé lupti pentru una cauza, desi cea mai santa si justa în lume, candu ecti nainte, că — nu dora pentru vin'a-ti propria, si nu din lips'a de tária a argumentelor, ci pentru preponderantia numerica a partei contrarie, si inca alte cercustári nefavorabili, vei se succumbi ne-apatatu. Cu atátu mai vertosu trebue se atraga simpatiele animelor curate curagiulu si perseverantia atároru luptaci, cari cu foculu amórei de natiune si patria, nu pregeta a intrá în asemeni lupte neegali si fóra rezultatu nemedilocitu, lupte ca si a lui Leonida.

Cam în analoga pusetiune se afla adi Romanii pre aron'a politica — prete totu în tíera nóstra. În Dieta ca-si în adunárele municipale, a apará interesele de viétia ale poporulu, a luptá cu zel si barbatia, éra apoi la votare prin maioritati artificiale si fortiate — a fi devinsu si a cadé: — éca destinulu nostru sub sistem'a constitutiunei si stepanirii magiare! Dara pentru aceea óre se ne descu-rágamu? Departe se fia! Au luptatoriloru nostri de pretotindeniá nu li cade parte pentru ostenelele lor si inca cea mai frumoasa recompensa: consciint'a fericitória, că-si fecera sacr'a datorintia, combatandu pentru adeveratele vitali cause si interese ale poporulu, ale poporulu — nu numai romanu, ci mai totudeun'a si ale celui magiaru. Apoi pre langa acésta consciintia, inca si firm'a cre-

dintia, în triumfulu finale alu celoru si interese. Căci — au nu e lege eterna adevérulu, urmaritu cu perseverantia, tardiu ori mai curescú cautá se-si epargu si se triumfe?!

Asemenea aspectu infacionari a títule ultimei congregatiuni a comitatulu siognei, si asemenea cugetári ni prezinta mintea, candu considerámú decursulu de teriloru în acelea. Si deca membrii ai comitetulu, din cauzele memorate, nu potú laudare cu vre unu succesu notabilu, demu totusi, că una scurta enumerare a cauzelor aperate si a argumentelor de densii, nu va fi fóra interesu si instrumetu pentru publiculu nostru, astadi mai totu, candu contrarii dejá ne credú morti cuprinsi de o amortiéta, precursóre mortu.

Nainte de tóte canta se observámú din 62 membri romani alesi, si 22 membri romani virilisti, si asta data, dorere, pre cini, abiá adeca cam a sieptea parte a comitatulu la adunare. În adevéru acestu infacionismu e colosale la noi, anume la preoti si seculari de ai nostri! — Spre celoru infacionati fia disu, că dupa dorintia de multu respicata, în preser'a congregatiunii membrii nostri tienura o adevératu fructu consultare pentru de a se orientá. —

Pertractárele congregatiunali din trei dile, de la 3 — 5 dec. În siédinti'a comitatulu celu d'antaiu pusú la ordinea díu' fú tramitorea unei adrese de fericitare de toriului, cu ocaziunea iubiléului de 25 ai imperatirei. Adres'a s'a adusu prepartu comisiunea comitatensa. La acést'a, luanu ventulu profes. Dr. Sila si dechiaru Romanii, cari vertutea aderintiei august'a casa domnitória o eredita de la si - stramosi, din tóta anim'a se alina adres'a proiectata; 25 ani formédia unu tempu considerabile în viétia unui infacionu ca si a unei natiuni; ambele natiuni, una si romana, indurara în acelu respectu varie adversitáti; ceea, în dorintia satisfactua, astadi se bucura, acést'a in desi cu profunda multamita recunósca bunatátile primite din gratia M. Salei a augustiloru sei predecesori, are multu asteptatu, pana se-si senta implenite títule sale nationale, pré excitabili. B. dorescu dreptu-aceea, ca Ceriulu se comitá M. Sale si pana la alu doilea pre care inse natiunea romana se-lu serbá ca deplenu satisfactua în justele postulate, de atáte ori promise de la mea Tronulu. Ceru asiá dara, a se acést'a unu mácar a se luá la protocolu.

Maioritatea magiara nu dede acelu justei si loimiei cereri, ci votá adrele gatita.

Altu obiectu de ponderositate aflu manii în postulatulu ministeriului, ca a caus'a responsabilitatei pentru urmáritároru decisiuni comitatense, membrii cipanti la congregatiune totudeun'a si insire în fruntea protocolulu; b) opinia si votulu minoritátii, sé nu se alature la tocolu. — Romaniloru placea primulu placea alu doilea postulatulu; Magiariloru chiar din — contra. Deci se scólá bar nostru Lad. Vaida, (spriginitu de G. si de protopopii G. Popu si V. Romanii partini primulu puntu alu rescriptulu, desi nu legea, dar necesitatea naturalmintu notarea membriloru presenti, dupa ce face responsabili pre medularii comitatulu pentru tóte decisiunile, care responsabile inea ar fi ilusoria, deca nu s'ar sol votarii pro si contra.

Alu doilea puntu privosce chiar nea vorbitoriului, facuta în congregatiune precedentu, în privint'a stergerei viétii lui, despre care motiune densulu comitatulu numai sustenera ei separata nu o sustine ministeriulu, nici de cătu insa pretindú votulu si opiniunea minoritátiloru si alature la protocolu, séu sé nu se intrebú tr'insulu cu motivele; [caci chiar minoritátia cá protocolulu trebue se fia siunea fidele a desbateriloru. Deca deci minoritátii nu s'ar atinge în protocolu s'ar atinge numai cu dóne trei cuventu, ar fi unu lucru fórte periculosu, căci nulu în atare casu despre dorintiele magiare poté cascigá sciri mai numai din diuariatice, si asiá guvernulu nu se orientá în privint'a multoru postulate,

Sanu-Nicolau-mare, 31 dec. 1873.

(Resplata unui docinte stricatu.) De siette ani de dile — se sente la noi unu reu, carui abia acuma si se dede de radacina. Instructiunea copiilor nostri — ajunsese la nemica, ba inca la totala ruinare a lor. — Comuna noastra devenise a-si perde virtutea romanésca; poporul si-perduse aplicabilitatea de a mai s-nti pentru instructiune; — caci sanctuarului scolii s'a facutu cuibulu distrugerii a totu ce e morala.

Si — incepemu a crede, ca de siette ani am fostu spionati, intrigati, tradati, fora se putemu cunoște: cine e ministrulu acestoru misietati!

In 27—28 l. c. Dlu Dolga, comisariulu consistoriului Temesorei, la provocarea poporului nostru a fost de a facutu aici cercetare contra docintei nostri S. Gombosi, si — sciti ca, minune, scandalu, 15 crime s'au constatata a supra lui!

Dictionariulu limbei romane nu are cuvinte spre caracterizarea celorlora descoperite, ce le-a comisu acestu docinte de 7 ani ai functiunei sale intre noi, pe conta morala si materiala a poporului romanu!

Comitetulu parochialu si-a facutu detorinta; dlu Dolga este omulu timpului si alu progresului nationalu; — credemu, speramu, ca curendu vom se fimu salvati de acestu omu totalmente perdutu.

Asteptamu decisiunea consistoriale, pentru ca se ne punemu a corege ce ni s'a stricatu de siette ani.

Speranti noastra o — credinti a in Ddieu, ca nemoral'a nu are durata lunga, caci ea insasi se destruge.

Rogamu pre frumosu, dle Redactore concetatiene, se publice fora intardiare acestu pasaportu in diurnalulu „Albina“, ca de invetiatura si docintiloru stricati, si — bietiloru parinti insielati!

Maimulti.

La adresa Zarandanului si a dlui B. d. B!

In nrulu 90 alu foi noastre, intr'o corespondintia de L. Baia-da-crisin, subscrisa: „Zarandanulu“, se aminti unu casu demoralizatoriu de poporu, despre unu preotu alu nostru din Z. carele „in faci'a poporului si-lud, o fea de a doua soca“, inca traindu-i preotés'a si astfelu dede locu unu scandalu publicu.

De atunci si chiar pre atunci, de langa Halmagiu ni-a mai venitu o aretare despre asemenea casu, subscrisu de mai multi, dar pe care noi n'o publicaramu, caci astfelu de veninu nu e bine se se verse cu vedra, si asi credeamu ca a fost pre destula picatur'a din nr. 90.

Acum ni vine dlu preotu B. . . . din B. carele intr'o declaratiune de doué pagine „folio“, desu indesate, si pline de cele mai ordinari invective, ce dice ca se le publicamu din cuventu in cuventu, — de buna séma pentru instructiunea si moralizarea publicului! — spunendu ca densulu ar fi acelu preotu atacatu, (macar ca in atacu nu se atinge nume, ci numai liter'a Z, carea nici ca se potrivece asupra parintelui B. . . . din B.) declara ca — este gata a redica manusi'a si a intra cu atacatoriulu in lupta si a vorbi „despre moral'a nu numai a preotiloru, ci si a invintiei si activitatei dlui Zarandanu si a societati, din care face acela parte,“ — dar ca mai antaiu trebuie se scie: cine este acelu-ce provoca pre parintele B. . . . la rebelu; caci — cum ar poté se intre in lupta, pona nu scie — in contra cui!

Pre candu deci publicamu essint'a acestei declaratiuni, pentru ca dlu corespondinte „Zarandanu“ se o ié spre conosciintia si — pre catu casulu ce ni l'a descoperitu, in adveru s'ar reduce la dlu B. . . . din B. se scie, ca acestu dnu nu voiesce a remane in secretu, ci este gata a primi discutiune publica asupra acelu casu: totu de o data reflectamu din parte-ni pre dlu B. din B. ca — deca in adveru casulu amintitu in nrulu 90 alu foi noastre lu privece pre densulu, atunci nici de catu nu va scapa de condamnarea publica, prin aceea, ca canta pre denunciatorulu acelu casu. Ori este — cum dice „Zarandanulu“, ori nu este, fapt' e denunciata cade in cumpena, er nu persóna denunciatoriului. Cu sofisme — nu se pote amagi opiniunea publica, pre cum in generalu, — si aci rogamu pre dlu B. . . . se ié bine a minte pentru totu de un'a, — prin vorbe multe si grosolane nici candu nu se

dovedesce in publicu alt'a, de catu lips'a de argumente solide.

Er a ni insinua noa, ca astfelu de es-peptoratiuni grosolane in ventu, se le publicamu din cuventu in cuventu, este a avé forte rea ideia si despre noi, si despre on. publicu alu nostru. —

Gratiu, in decembrie 1873.

„Quo semel est imbuta recens, servabit odorem testa diu.“

„Sé batemu ferulu pana e caldu!“ — Cu permisiunea onoratalui publicu mi-tieniu de o santa detorinta — ca nucumva retacandu adevverulu, se cada sentint'a de morte asupra celorlora nesculpabili, — a aduce la cunosciintia lumei nepreocupate, pre catu se pote mai consciintiosu, modalitatea seu condit'a, ce o urmédia in activitatea sa, societatea „Romanismulu“, coa-ce ar fi se fia societatea tenerilor romani de aici, si despre a carei activitate — de la infintierea ei pana in presente — abia s'a auditu altu-ceva, de catu — certe si polemie; semne de vietia insa, conformu scopului, absolutu nu; — tote acestea spre cea mai mare tristétia on. publicu le va scie catu de bine.

Si ore ce pote fi caus'a acestei vegetatiuni, unde e reulu, unde e vermele acelu ne-adormitu, care rode dia si nopte la radecin'a acestui pomu, pana candu lu-va aduce la ruina totala, fora a-i iertá se produca barem unu mugurulu! —

Nu voiu a scruta reulu de la inceputulu seu, pentru ca ca unulu ce de curandu veni in Gratiu, ne potendu fi martore ochilare la tote, nici ca me suntu in pusestiune a face asi ceva; me marginescu deci numai a diagnosticá morbulu dupa starea lui presinte, de unde usioru se va poté conchide si la causele din trecutulu.

Se pote ca multi vor atribui devierea acestei societati — ori numerului ne-nsemnatu a tenerilor romani de aici, ori pote indiferentismului seu amortirii sentiului de nationalitate, prin amalgamisarea cu eleminte straine. Fia-mi permisu inse a afirmá contrariulu, caci multumita ceriului, conformu jurstariloru presinti, acu suntemu aci unu numeru de fetiori romani destulu de frumosu, vointia inca avemu si ne pricepemu si misiunea si chiamarea noastra de teneri romani. Ore chiar candu am fi in unu numeru ne-nsemnatu — cum amu si poté sta noi cu manele in sinu acu, candu din tote anghururile resuna progresu si éraai progresu; asta-di candu parol'a timpului e sciintia, cultura; asta-di, candu ne prinde miraro de aventulu celu iau alt' popora in cultivarea tuturoru artiloru si sciintieloru, sar poté ca romanulu se stée nemiscatu? — Nu!

Alt'a este deci ran'a, care dorere se pare ca a coplesitu ca o lepra intrég'a-ne natiune. Ne-ntielegerea e acelu pecatu, caruia ne facemu partasi noi Romanii in tote intrunirile nostre, fia ele de ori ce natura. Acestu pecatu ne dedamu si-lu invetiamu — a nume in unele locuri si impregiurari — de teneri, ne istetimu in densulu inca din anii fragedei junimi. Este tempulu supremu inse se cugetamu seriosu la indreptare.

Acést'a, neintielegerea e caus'a principale si la vegetatiunea societati „Romanismulu“, neintielegerea adeca ce existe intre membrii societati — 4 la numeru — si intre ceialalti teneri romani aflatori de presente in Gratiu; de aci urmédia apoi neunirea si cate tote alte rele.

Multi vor pune intrebarea, ca — ca frati de unu sange si de o mama, de ce nu iertamu unulu altuia, pentru scopulu comunu, de ce nu ne asimilamu? — La acesta intrebare forte nimerita, lasu se raspunda fapte, din cari fia cine si-pote forma o ideia, pre catu se pote de chiara; din urmatóriele adeca fiacine va poté judeca, combiná, si in urma va poté aduce conclusulu condemnatoriu asupra acelor'a, cari lu-merita.

Noi, cei veniti in estu-anu la Gratiu, dorimu si cercaramu — pe basea statuteloru autorisate prin forulu competinte — se ne inscriemu ca membrii ordinari ai societati „Romanismulu“. Noi dorimu ca sub flamar'a libertatii, egalitati si fratiétatii se lucramu mana in mana toti teneri romani de aci spre realizarea aspiratiuniloru curate romanési; noi dorimu intrunirea tuturoru teneriloru romani de aici in societatea „Romanis-

mulu“, dar pe basea statuteloru autorisate a acesteia; noi dorimu infratire si concordia, caci scimu bine, ca: „Unde-i unulu, nu-i potere, unde-su doi potera cresce si dusmanulu nu speresce.“ Asi intruniti, in buna armonia, speramu ca — dupa catu ne vor ajuta poterile — punendu umeru la umeru, vom poté contribui ceva bunu la inaltierea si infloirea acestei societati.

Acést'a este program'a noastra, prelanga acest'a dorimu a lucrá, a trai si mori.

En se vedemu acu program'a dloru 4 insi de la societatea „Romanis;“ se vedemu prin ce medilóce voiescu dnialoru a sustiené si redica nimbulu societati; se vedemu mai departe fratiétatea, loialitatea, sentiulu de colegialitate, cu care ne imbracisédia dnialoru, si pe ce cele tindu densi la realizarea programei cuprinse in cuventulu „Romanismu.“

Amu totu asteptatu, cu doru nestensu, constituirea societati, la carea — precum se intempla la alte societati, se fia invitati toti teneri romani aflatori la studia in acelasi centru, dar — despre acést'a nici pomana. Domnii 4 insi la numeru, ca diplomati membri ai societati inca din anulu trecutulu, am auditu numai odata, ca s'au constituitu si pentru anulu presente. Nu poteamu se ne splicamu, de ce au purcesu fratii nostri asi vitregu facia de ceialalti teneri romani aflatori de presente aci, si cari — dupa cum auditemu noi dela alti teneri de aci — conforme statuteloru autorisate, au dreptu de a se inscrie ca membrii ordinari ai societati „Romanis.“ si si de aci societatea R. e deobligata a invita pre toti teneri academici din Gratiu la siedint'a sa de constituire. La inceputu, — desi noi eram cunoscuti cu densi, si desi sciamu, ca loru nu le e necunoscutu, ca aci — afora de ei 4 si afora de noi cei veniti estu-anu aci, mai sunt si alti teneri romani inca din anii trecuti — totusi tieneamu, ca s'a intemplatulu vr'o eróre. In urma inse ne veni la cunosciintia, ca cei 4 insi — fiindu numai ei membri ai in anulu seol. espiratu — au adusu unu conclusu, care — fora autorisare l'au si trecutulu ca § in statute, si in urm'a caruia constituirea se intempla secretu, numai cu scirea acelor'a, cari au fost membri ai societati in anulu seol. espiratu, adeca acu numai cu scirea celorlora 4 insi. Ne incredintiarumu inse pre deplinu despre acést'a dupa o septemana, candu vedemu afiatu la universitate unu „Avisu“, in intielesulu caruia se invita toti membri societati, adeca cei 4, precum si amicii societati, la o siedintia. Tenerimea romana, espresu nici acu nu s'a invitatu. Eu, dimpreuna cu cei alalti confrati ai mei, ca amici ai societati, ni-amu luat voia de a participá la acesa siedintia, si marturisimu ca nu am perdutu timpulu, deorace in siedintia acést'a amu profitatu si inca forte multu. Spre mirare, ce vedemu! — Societatea „Romanismulu“ eu doué parchi de statute! Presiedintele ordiná cetirea statuteloru autorisate prin regimu, dupa acea cetirea statuteloru facute si autorisate de domnia loru cei 4 la numeru!

Cu permisiunea o. p. mi-voiu lua libertatea a citá nescari §§ din ambe statutele, ca fiacine se-si pota forma o ideia chiara despre zelulu straidinariu, despre amórea nemarginita ce o au acesi domni catre fratii loru de unu sange. § 7 din statutele autorisate prin regimu suna: „Membri ord. potu fi toti acei teneri romani, cari sunt studenti la scolele mai nalte din Gratiu, precum si aceia cari au absolvatu, in timpulu esameniloru.“ Totu acestu §, formulatu de cei 4 insi, si ne-autorisatu de forulu competinte, suna: „Membru ord. pote fi acelu teneru romanu dela scolele mai nalte din Gratiu, care si-va intinde o suplicia catre presidiulu societati, in carea va avé a-si spri-má dorintia de a intrá in acést'a societate, — presiedintele va avé a substerne acést'a societati, si societatea — deca va aflá de bine, lu-va denumi de membru alu acestei societati, deocamdata inse numai de membru estrordinariu, si numai dupa acea va poté deveni de membru ord. indiestratu cu votu, daca societatea se va convinge pre deplinu despre principale si portarea morale a respectivulu. — Ai mai auditu lume!? Patru insi, ca se-si pota ajunge scopurile, cari ori cum — numai romanesci nu potu se fia, au afiatu petr'a intieptiuni. Acu potu face in societate ce vor voi, caci pe dnialoru nu ni mai pote conturbá cineva, deorace toti membrii trebuie se fia de unu eugetu, toti de o panura, toti de unu principiu.

juste, mai alesu dupa-ce prin virilismu autoritatea comitetelor demulteriori reprezentata numai minoritatea poporatiunei cutarui comitatu. Domnii magiari, dupa-ce respunsa prin proto-notariulu Gyarmaty si inca in fine, desi nu cu tari'a argumentelor, cu multimea voturilor respinsera dorintia Romaniloru in ambele puncte.

Mai merita a fi memorat' din siedintia adresa congregatiunei, votata lui Fr. Dedé Distei pentru cuventarea din 38 iuniu de regularea referintieloru besericesci fa de statu, carei adrese Romanii nu condusera.

In siedintia a II. venindu pre tapetu aperi mai multu locali, precum repartitiunea lucrariloru la drumuri scl. dlu protopopu Hossu, (care zelosu barbatu, macar ca loimtia-i, Milasiulu-mare — atatu e de de-ata, totusi si acum, casl totudeasun'a, se infanta), sum si dlu protop. V. Rosiescu din Senu, ca bine conoseatori de aceste referintie de comitatului, avura ocaziune de a-si desalta artea oratorica si a esopera cate ceva a favora unoru comunitati.

Siedintia a III. cea mai vivace, se tie in 5 dec. demaneti'a, in care mai antaiu intregi comisiunea permanente, unde din partea Romaniloru in urm'a propunerei si aluirei bravului protopopu L. Hossu, se se dlu profes. Dr. Silasi. Dintre obiectele de la ordinea dilei, trei atingeau mai ap-pe si pre Romani, anume: representatiunea municipiului Cetatea-de-pietra catre ministeriu, ca legea abrogatoria de libertatea usurei se se ié la revisiune, pentru a se restringe incatu-va libertatea camariiei, si ca medilóce spre acést'a cerendu introducerea prin tienuturi de bancu poporali; a dou'a: remonstrarea Neoplantatoru contra comisariului reg. Majihényi, si de tramis in afaceri eclesiastico se amele se si in cele politice, arestandu si dispu-ndu cate tote. In fine representarea Seghieniloru catre Dieta, pentru ca usulu limiloru nationali prin municipia se nu se resaga inca mai multu, decatu cere legea, d'alta parte legea de nationalitati se se ié la revisiune in favora natiuniloru nemagiare.

Decursulu dezbaterii asupra acestoru este a fost urmatóriele:

(NB. precum vom continú in nrulu proximu.)

Oradea-mare, in 18/30 dec.

Pre onorabila Redactiune! Despotismulu, surile si fora-da-legile unoru inspectori areuali de scole in partile nostre nu mai au argini; asi d. e. in cerculu Béelilului, dlu inspectore I. Capitanu, fora deschidere de concursu a inceputu a suplini statiunile inspectatoresci — prin preoti, si inca prin unii, si chiar nici literile latine nu le cunosc.

Pe langa acést'a acuma, de catu-va timpu, nu seiu de unde dd. inspectori luan-si dreptulu, — au inceputu a stramuta preotii invetiatori dintr'o statiune la alt'a, fora deschidere de concursu si fora influintia populari, — precum se intempla in Hasimasi, Urviai, Agrisi si Mocirla. Si — preotii aceste, de sorte, amar'a sorte a invetiatoriloru, nu se ingrisesce de felu nimenea; porturile cari se tramitu inspectoriloru pentru nefrecuentarea scolii, si pentru starea cea misera a invetiatoriloru, n'au nici un efect si resultatu; — in scurtu: de tre-nostre scolestie nimeni nu i pasa; insi inspectoriu cercuali si directorii locali, dar si ven. Consistoria numai de campu largu intru busuri tienu scola si pre invetiatori.

In astfelu de situatiune trista aflandubistii nostri invetiatori, partea cea mai dificila si zelosa dintre ei, au inceputu a fi ingrigita de viitoriulu scolii, apoi si a uniei — si precum sum informatu, mai multi au datu man'a ca impreuna si solidarmente incepa a discute si descoperi in publicu un'a ce se respandesc. Speru ca pre onorabila Redactiune a Albinei, fiindu acesta organulu sinceru alu tuturoru miscamenteru nostre nationali, pentru scopulu culturii, va binevoi a deschide pretiunile colónu pentru scopulu d'a combate si delaturá unu forte daunosu. *)

J. S.

*) Interesulu instructiunei publice, si res-pectu alu culturai poporului nostru, pururi ni a si ni va fi celu mai de aprópe la anima. Am publicatu si vom publicá cele-ce sunt de acestu in-teru.

Red.

Ce fericire! ce armonia!! Ce pretensiune minunata si salutaria?! Se ne supunem orbisui principioru celor 4 insi, fi-a acelea chiar si scitite, se jocam dupa cum vor canta cei patru, altcum in veci nu potemu deveni membri ord; caci membru ord. numai acel'a pote fi, cu acaru principia vor conveni domniloru, neobositii inventatori.

Domnii dela societatea „Romanismulu,” oligarchi-tirani, precum voiescu Domniloru a fi — pretindu ca fiacare se-si innence semtirile si principiale sale, fiesce care se-se aliedie capritieloru loru; astfelu voescu ei a 'naltia nimbulu societatii! Si ore pentru Ddiou unde mai esiste acest'a in lume? Ore cum se nascu principiale si ideiele salutarie? — nu ore prin sprimarea libera a opiniuniloru? — Aesta inventinne nu se pote nici de catu justificá, caci nimenea nu se inscrie de membru alu unei societati, daca principiele cuprinse in statutele respectivelu i convinu. Asiá si noi, daca ca teneri romani, nu ne ar conveni principiale cuprinse in statutele societatii „R.” — nu ne-amu inscrie de membri, ei am infiintia o societate, a carei scopu se fia in conformitate cu principiale nostre. Voimu inse se fimu membri ai societatii „R;” — urmédia deci ca suntemu contielesi cu scopulu acestei societati. — Dar noi nu voimu se fimu espusi capritieloru aloru 4, si ne tememu totu o data ca intentiunile acestoru 4 trebuie se fia contra scopulu societatii, caci altcum, pre cum nu eu-prindemu — cu ce dreptu? asiá nu potemu se ni explicamu de ce se puna densii pre tenerii romani de aci la próbe, pe langa subtragera drepturiloru de membri ordinari pana atunci, pana candu cei 4 insi se vor fi convinsu, ca novitii au progresatu intru atát'a, in catu la tóte dorintiele celor 4 dascalitirani se dica totu de a un'a „dubitocu Maria Ta!”

De securu dvóstra cei 4 insi ati imitatu acésta apucatura dela „Burschenschaft-“ urile nemtiesci; — dar fratiloru, scopulu acestor'a e a petrece in libatiuni, si de aceea se recere aci, ca se fi mai antaiu „Fuchs“ si numai dupa ce vei documentá, ca scii bé si duela bine, numai atunci poti fi membru ord. Deka e asiá Dloru, atunci dorere ca societ. are numele „Romanismulu,” si ca nu ve sfitti a macula sublimile intentiuni ale fundatoriloru.

De altmentrea noi amu satisfacé si acestei pretensiuni — desi nejuste si nelegali, daca nu ne-ar invetiá trecutulu, ca cei 4 insi au monopolisatu societatea din tempuri mai vechi, si ca totu de a un'a au paralisatu nisuintiele altor'a de a deveni acestia membri ordinari. Mai nainte alungau din sinulu societatii pre toti aceia, cari se incercau se puna frene abusatii loru cu scopulu societatii; acu inse se ingradira cu unu concludu nejustu si nelegale, si nu primescu in svatulu loru, de catu pre aceia, cari vor jurá, ca vor se fia supusi orbi.

Fia-mi permisu acum Dloru 4 insi dela societatea „Romanismulu“ a ve intrebá, cu ce dreptu, pe ce base, cu a cui plenipotintia ati abusat dvóstra cu scopulu espresu in statute? séu dóra numai singuru dvóstra sunteti chiamati a salvá si a duce la limanulu doritu societatea „Romanismulu“? — M'asi inbucurá fórté tare, daca ati potea ajunge pe calea acést'a la tint'a-i sublima, dar' me temu fórté, ma sum ascuratu, ca prin astfelu de ideie, corumpendu pre cei mai slabi de angeru, va se crescuti si pregatiti, pentru contrarii natiunei nostre, nesce mameluci, nesce papusi, cari lipsiti de consciintia propria usioru va se fia suciti si portati de nasu, si cari apoi va-se ne sangeredia anim'a si se-ne amarésca sufletulu.

Se ne ougetámu dloru, ca si asiá avemu destule hiene de acestea, cari nu crutia a sugé sangele nici chiar din peptulu mamei loru.

Atunci, si nici atunci ati poté procede cum vreti, daca dvóstra ati fi arendatu societatea „Romanismulu;“ dar cum stá lucrulu adi, pardonati-mi dloru, eu nu pricepu, inca odola dicu, cu ce dreptu poteti dvóstra violá, dripí in petióre statutele, odata puse in vigóre, intarite prin regimu, si cu ce dreptu poteti dvóstra din dragulu capu alu Dvóstra a formá alte legi, nerecunoscute numai si numai de insiai dvóstra, si cum nu rositi dvóstra a pretinde de la teneri romani cu con-

sciintia si anima curata a vi-se supune orbisui dvóstra si principialoru dvóstra.

Scimtu dloru mai multe leacuri — pentru vindecarea acestui reu, dar pentru ca se-lu stirpimu, de ocandata nu voimu a ne folosi de medicine drastice, ei ve invitámu mai antaiu in numele tuturoru acelor'a teneri romani de aci, cari sunt cu cunoscintia curata, — ca insisi dvóstra, deschidendu-ve ochii, se puneti pedeca acestei stári de lucruri, se tindeti a o delaturá, si asiá — spalandu-ve corpulu, se dámu mana cei cu mana romana. —

On. publicu binevoiesca a me iertá, ca am abusat de atentiunea pretiuita, si marturisescu, ca nu am avutu nici de cugetu a esi cu astfelu de fapte nainte on. publicu, sciindu pré bine ca prin acést'a casuinediu numai neplaceri si chiar sangerári de anima in on. publicu, audiendu acést'a de o astfelu de lepra intre tenerii romani de aici. Nu voiescu a polemisa cu nimenea, nici ambitiunea de a scrie si a pasi in publicu, si plane cu astfelu de descoperiri, nu m'a indemanatu la acestu pasiu, ci la acést'a m'au silitu chiar domnii membri ai societatii „Romanismulu,” si daca asi fi tacutu, consciintia m'ar fi mustratu in tóta viesti'a.

Pe cale privata, in societate n'am potutu vorbi cu densii, caci mi-au innecatu graiulu prin regulele arbitraminte create si sustenute de densii; apoi domnia loru — asiá se vede ca nu sciu, ce va se dica a innecá graiulu cuiuva, nu sciu ca acést'a insémna atát'a, catu chiar a-i infige pumnalulu in peptu. Lui Róssa Sándor i-a fost iertatu a se aperá in aintea tribunalulu, fiindu acuzatu pentru crima, éra nóa nu ni-a fost si nu ni e iertatu a ni spune opiniunile nostre in antea forului dictatorialu de 4 insi a societatii „Romanismulu,” ei suntemu condamnati a priori ca nedemni a participá de membri ordinari ai societatii „Romanismulu.”

Incheiu aceste sire adresandu-me éra si dloru 4 insi, si rogandu-ii — retacendu-le de asta data pretiuitele nume — se binevoiesca a procede in societate conforme statuteloru autorizate de Regimu.

Unulu pentru multi.

Atáta dlu „Unulu pentru multi.”

Noi éra si — marturisescu, ca ni s'a pusu pe anima cele multe si scandalóse, ce de duoi ani si mai bine ni se repórta despre — nerusinatul abusu si frivol'a usurpatiuone a trei — patru teneri romani din Gratiu. Nici ca mai scimtu ce se credemu despre ei; sunt ore retaciti, séu nebuniti?! — Li-am datu scutu si ascultare de repetite ori in fóia nostra, trudindu-ne a crede, ca — trebuie se aiba ceva ratiune portarea loru facia de cealalta junime.

Dar in fine — ne'ncetandu reulu, am provocatu pe cei mai bravi dintre tenerii cunoscuti ai nostri, ca — cu ori ce sacrificiu se caute a intrá in acea societate, pentru d'a o face comuna pentru toti cei buni, pre cum i este destinatiunea. Tóte inse indar! Cei 3-4 o data cu capulu nu vor se fie societatea, ceca-ce este menitiunea ei dupa statute; ei tienu mortisiu ca ea se remana unu monopole miserabile, o parodia a numelui seu.

Dupa aceste triste esperiintie si convictiuni, noi — nepotendu dorí a mai intinde vorba lunga in fóia nostra despre acést'a buba rea in corpulu junimei nostre, dechiarámu francamente ca: daca acei 3-4 domni nu-si vor veni curendu in ori, si a nume, deca ei, sub ori ce pretestu vor continuá a eschide pre junimea romana de la Universitatea de acolo — din Societatea „Romanismulu,” punendu-i din partea loru ori cari alte conditiuni la intrare, decátu cele cuprinse in statute, — noi ii vomu considerá, si vom starui, ca se fie considerati si din partea publiculu — de cea-ce ei se presenta prin portarea loru, de ómeni esiti din legile si consideratiunile de buna cuviintia, si conformu acestei conditii, vom lucrá se li se donege ori-ce recunoscere publica si ori-ce atingere su ei, ori ce spriginiere nationale.

Noi de ocandata detragemu acelei societati, degenerate in clica — fóia nostra, si o vom spedá, maioritáti celei eschise a juniloru nostri din Gratiu. —

Cáci — vai de natiunea nostra, deca nu

vom fi in stare a stirpi din sinulu ei spiritulu oligarchicu, de clica, de separatismu, de voláctá temeraria, obranica si tirana. — Red.

Varietati.

(Una publicatiune oficiala,) in trei limbe, magiara, romana si germana, a comitetulu comitatensu centrale din Caransebesiu, cu datulu 15 dec. 1873, nr. 11, faca de scire, cumca alegerea de deputatu pentru Diet'a tieriei se va face in Caransebesiu la 10 ianuaru st. n. 1874, la 9 óre de demnétiá, la carea se invita toti alegatorii inscri si din comitatulu intregu, afara de fost'a compania Bersasca, carea a alesu la Biserioa-alba. Totu o data se citédia dispusetiunea legala, ca ficare alegatoriu numai insusi in persona pote se-si indeplinesca dreptulu de alegere, si se admonédia fic-care, ca se aduca cu sene si-dul'a legitimatória de dreptu, fora care nu va poté fi primitu la votare. —

— („Banii sunt pentru domni, ér nu pentru moji”) In mam'a „Gazeta“ din Brasiovu, nr. 96, unulu dintre intieleptii cei vechi ai nostri vine a insirá — scopurile si peccatela la construirea drumulu feratu ung. orientale si atinge perderile ce au suferitu Romanii — prin nepasara si nascintia, la aceea si ocaziune, anume la vinderea de pamentu, victualie si la munca, apoi — pré nimeritu scrie urmatoriu pasagiu memorabile:

„Dreptu, ca barbátii mai inteliginti, trecuti prin scóle mai multe, sciu si la noi, ce este economi'a nationale; ei dar au fost ocupati cu costiumi mai mari, dogmatice, subtili, remase ereditate de la calugarii din vechime, apoi cu castiunea infratirei „de la Brasiovu, a pactárilor cu dlu pacala conte Lónyay de la Clusiu, Alba-Iulia si Blasiu, peste totu a rafinatei politice de passivitate falsa.“ — Dar ce se si faca vlahii cu bani. Bine disese Gyárfás de la Sancelu catra C — riu si B — u (cetesce: Cipariu si Baritiu,) inainte cu 40 de ani: „Banulu in man'a vlahulu este periclu pentru patria. Nu-i trebuescu lui mai multi bani, decátu se-si cumpere opinci, cáciula, sierpariu, si se platésca contributiunea. Banii sunt pentru domni, nu pentru moji.“

(Dóu gresiele comice d'o data!) P. Lloyd“ in nrulu de anulu nou — odata ni spune, ca nou-alesulu episcopu romanu alu Aradulu, dlu „Dregiciu,” marcuri a depusu juramentulu de fidelitate in manile MSale; — ér la altu locu vorbesce de confiniulu militar serbo-banaticu din Caransebesiu. Astfelu de bine acesti, domni, chiamati d'a ni direge si representá interesele, ni conoscu persónele si referintiele! —

(Ca o mare raritate) se insémna prin foile domniloru, cumca in comunitatea germana Schöndorf, din comitatulu Temesulu, toti locuitorii, pan' la unulu si-au platitu tóte dárlé de stat si comunali de pre anulu 1873, astfelu in catu acésta comuna trece in noulu anu, fora cea mai mica restantia. — Intr'adeveru mare minune acést'a astadi in Ungaria! —

— (Lungimea drumuriloru de feru,) date comunicatiunei publice pan' la incheierea anulu 1872 — in Austro-Ungaria, a fost de 1874 de mile, o cifra usioru de insemnatu, caci coincide cu a anulu nou, in care toama intrámu. — Din acésta lungime, 1160 de mile cadu in partile Austriei Cislaítane, éra 714 in partile teritoriulu corónei unguresci. In decursulu anulu 1873 inca s'au deschisu linie peste 200 mile, (cifra positiva — inca nu s'a constatatu;) si asiá in momentu imperiulu Austro-Ungariei are o reitaua de drumuri ferate de o lungime peste 2000 de mile. —

Insolintiare importante

pentru Publiculu romanu din Budapesta.

Tocmai primimu informatiunea positiva, cumca dlu N. Ionescu, renumitulu artistu teatralu nationalu, in trecerea sa spre Viena, marti sér'a, chiar in diu'a de cratiunulu nostru, va sosi aici si apoi mercuri in 7 si joi in 8 ian. n. va dá dóu representatiuni teatrale pentru publiculu nostru din capital'a Ungariei.

Loculu representatiuniloru va fi intr' un'a din salele de pe promenad'a

Széchenyi; inceputulu in ambele sér'a de la 7 óre; piesele vor fi — cele mai alese comice de la Aless. Pretiurile locuriloru: unu scaun primulu rang — 2 fl; de alu — 1 fl. 50 cr; de alu treilea l'fl; tiulu pentru intrare simpla 50 cr.

Se potu aboná locuri numai catu si pana 'n sér'a representatiuniloru — la dlu Atan. Barianu, Altepóst Nr. 1.

Adaugemu invitarea cu totu adinsulu catra intregu pré onor. publicu romanu si filoromanu din tala, ca se profite catu mai numero acésta ocaziune, pentru d'a gustá placere de teatru nationalu. —

Invitare de prenumeratiune la

„FAMILIA

Redactoru: Iosifu Vulcanu.

Apropiandu se finea anulu, rogá toti aceia, cari dorescu prosperarea a foi, se binevoiesca a ne sprigini si in ce vine.

Fóia va aparé, ca si pana aci o de septemana, si a nume domineca, in casulu de pan'acuma, — si decumva va potintia, vomu reincepe a publicá ituni.

Pretiuulu de prenumeratiune pe unu 10 fl; pe diumetate de anu 5 fl; pe anu trariu de anu 2 fl. 60 cr.

Pentru Romania, pe unu an galbeni.

Colectantii voru primi de la 5 plaria unulu gratis.

Budapesta, 18/30 decemvre 1873.

Redactiunea „Familia”

Publicatiuni tacsabile

Concursu.

Pentru reintregirea parohiei a fi cante in comun'a Naidasiu, protopresulu Bisericei-albe, se deschide concu terminu de siese septemani dela publicare in acésta foia.

Emolumintele sunt: un'a sesiune jugere pamentu aratoriu, si stol'a unu 160 de case.

Concurentii au a adresá recursulu instruate in sensulu statutulu org. bu. on. Sinodu parohiale gr. or. din Naidasiu si a le tramite catra Dlu protopresu Iosifu Popoviciu in Iam. — De va bile, se se arete poporulu in care-va neca, séu Serbatóre, la bisericu. — Naidasiu, 10 decembre 1873.

In contielegere cu Dlu protopresu. tract 2-3

Comitetulu Parohiale

Avizulu.

Subscrisulu are onóre a adu cunoscintia onoratalu publicu, ca si-a deschisu cancelaria advocatiale Lugosiu, strat'a comitatulu, in sócerei sale Sofía Dicu.

Se primescu deci aci totu felu cause procesuali, concursuali, cause comerciale, insarcinári de aparare cause criminale, sollicitatiuni, precu cause de natura administrativa, ce in sfera de activitate advocatiale.

Subsemnatulu promite intru nara reu tuturoru causelor ce i se voru dintia, atátu inaintea judetialoru si ritátiloru competinti, catu si afara acelea si ori unde va cere interesu partiloru — tóta ostenétiá si promite ce trebuie se caracterisedie pre unu vocatu, carele in sfer'a oficiulu seu doresce a se faca demnu de incred publicu. —

Lugosiu, 30 dec. 1873.

George Martinescu

advocatu din legile

si cambiali.

Din caus'a serbatorlu septemana a viitória „ALBINA“ oparé numai vineri demnéti'a.

